

Непослушан јунак у јужнословенским епским песмама и руским биљинама

Данијела Петковић

(Апстракт)

У овом раду се, на одабраним примерима јужнословенске и руске епике, испитује позиција бунтовног, непослушног јунака, при чему се не мисли на пркос према непријатељу, већ на непослух у сопственој средини, у односу на надређну личност из друштвене или породичне сфере. Постоји колизија између херојског статуса оваквог јунака, где су наглашени непокорност, независност и гордост, са друштвеним и породичним статусом, који јунака спушта на хијерархијској лествици, а овај дизбаланс се у епском сижеу различито разрешава. Осим што се супротставља вољи надређеног, јунак понекад свој пркос експлицитно показује посебним гестовима, другачијим ходом или јахањем, често на исти начин као и противник, али за разлику од противника, његова дрскост и уздизање нису увек кажњени. Непослушан јунак није тип иако се често среће међу младим јунацима, иницијантима. Такође, непослух није чврсто срастао ни за иста имена, иако су највеће бунције највећи руски и највећи јужнословенски јунак – Марко Краљевић и Иља Муромец.

Непослух је делимично средство карактеризације јунака, а претежно је то поступак мотивације, елеменат заплета који кроз почетну колизију отвара могућност за различите варијанте сижеа, у којима ће у највећем броју песама превладати епско над баладичним разрешењем, јунаштво над казном за хибрис, херојски над магијским принципом.

Кључне речи: непослушан јунак; јужнословенска епска песма; биљина; херојски и магијски принцип

Данијела Петковић
Институт за књижевност и уметност
Краља Милана 2
11000 Београд, СРБИЈА
petkovic.danijela@yahoo.com